

Bölüm 13

AKUT PANKREATİT

F. Güllü Ercan Haydar¹

Akut pankreatit pankreasın akut inflamasyonudur. Hastalığın hafif bir şekil olan ödematöz pankreatitten ağır bir klinikle seyreden nekrotizan pankreatite kadar farklı şiddette patolojik değişikliklerle seyreder. Bu nedenle hastalığın prognozu da oldukça değişkendir. Olguların %85-90'ında ödematöz interstisyel enflamasyonun neden olduğu hafif ve kendini sınırlayan pankreatit atağı, %10-15'inde ise ağır pankreatit hastalığı gelişir. Şiddetli pankreatitte mortalitesi yüksek lokal veya sistemik komplikasyonlar ortaya çıkabilmektedir (1,2,3).

MEKANİZMA

Pankreatik enflamasyonun oluşmasında pankreasın proteolitik enzimleri rol oynadığı bilinse de inaktif formdaki bu enzimlerin pankreas dokusu içinde hangi mekanizmalarla aktive oldukları halen tartışma konusudur. Pankreasın asiner hücrelerinde yer alan inaktif tripsinojenin değişik mekanizmalarla aktif form olan tripsine dönüşmesi pankreasın diğer proteolitik enzimlerini (proelastaz, kimotripsinojen ve fosfolipaz), kinin-kallikrein, kompleman ve fibrinolizis gibi sistemlerini aktifleştirerek hastalığın seyri sırasında ortaya çıkan lokal ve sistemik bulguların oluşmasına neden olmaktadır (4,5) (şekil 1).

Akut pankreatitin patogenezinin sorumlu olduğu düşünülen mekanizmalar Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Pankreatit oluşum mekanizmaları

- Pankreas kanal tıkanıklığı
- Ortak kanal hipotezi
- Aktif pankreas enzimlerinin reflüsü
- Kanal permeabilitesinin artışı
- Diğer

¹ Op.Dr., Ankara Şehir Hastanesi, gulluercanhaydar@gmail.com

KAYNAKLAR

1. Leese T, Shaw D. Comparison of three Glasgow multifactor prognostic scoring systems in acute pancreatitis. *Br J Surg* 1988; 75: 460-462.
2. Karne S, Gorelick FS. Etiopathogenesis of acute pancreatitis. *Surg Clin North Am* 1999; 79:699-710
3. Pitchumoni CS. Evaluation of Hypotheses on Pathogenesis of Alcoholic Pancreatitis. *Am J Gastroenterol* 1996; 91: 637-647.
4. Yeo CJ, Cameron JL. Acute pancreatitis. Ed: Sabiston DC Jr., Lyerly HK. *Textbook of Surgery*, 15th ed., W. B. Saunders Company 1997, 1156-1165.
5. Kazmierczak SC. Biochemical indicators of acute pancreatitis. Ed: Lott JA, *Clinical pathology of pancreatic disorders*, Humana Press, 1997, 75-124.
6. McGregor CG, MacLeod MD; Muir AL; Smith AF; Hannan WJ; Miller HC. Myocardial infarction related to valve replacement surgery. *Br Heart J* 1984 Jun; 51(6): 612-7
7. Hookman P, Barkin JS. Pancreatic sphincter hypertension increases the risk of post-ERCP pancreatitis. *Gastrointest Endosc* 1998; 48: 546-547.
8. Jacob L; Geenen JE; Catalano MF; Johnson GK; Geenen DJ; Hogan WJ. Clinical presentation and short-term outcome of endoscopic therapy of patients with symptomatic incomplete pancreas divisum. *Gastrointest Endosc* 1999; 49:53-57.
9. Bank S, Indaram A. Causes of acute and recurrent pancreatitis. Clinical considerations and clues to diagnosis. *Gastroenterol Clin North Am* 1999; 28: 571-589.
10. Sandouk F; Haffar S; Zada MM; Graham DY; Anand BS. Pancreatic-biliary ascariasis: experience of 300 cases. *Am J Gastroenterol* 1997; 92: 2264-2267.
11. Lankisch PG, Droge M, Göttesleben F. Drug induced acute pancreatitis: incidence and severity. *Gut* 1995; 37: 565-7.
12. Maxson CJ, Greenfield SM, Turner JL. Acute pancreatitis as a common complication of 2',3'-dideoxyinosine therapy in the acquired immunodeficiency syndrome. *Am J Gastroenterol* 87(6):708-13 1992.
13. Guice KS. Acute pancreatitis. Ed: Greenfield LJ, Mulholland MW, Oldham KT, Zeleznock GB, Lillemoie KD. *Surgery: Scientific principles and practice*. Second edition. Lippincott-Raven Publishers, 1997, s.874-888.
14. Lee SP, Nicholls JF, Park HZ. Biliary sludge as a cause of acute pancreatitis. *N Engl J Med* 1992 27; 326: 589-593.
15. Carter DC. Acute pancreatitis. Ed: Garden OJ. *Hepatobiliary and pancreatic surgery*. W.B. Saunders Company 1997, 259-295.
16. Le Moine O, Devaster JM, Deviere J, Thiry P, Cremer M, Ooms HA. Trypsin activity. A new marker of acute alcoholic pancreatitis. *Dig Dis Sci* 1994; 39: 2634-2638.
17. Kiyonari Y, Nishina K, Mikawa K, Maekawa N, Obara H. Lidocaine attenuates acute lung injury induced by a combination of phospholipase A2 and trypsin. *Crit Care Med* 2000;28:484-489.
18. Robinson PJ; Sheridan MB. Pancreatitis: computed tomography and magnetic resonance imaging. *Eur Radiol* 2000; 10: 401-8.
19. Freeny PC. Pancreatic imaging. New modalities. *Gastroenterol Clin North Am* 1999; 28:723-746.
20. Fan ST, Lai EC, Mok FP, Lo CM, Zheng SS, Wong J. Early treatment of acute biliary pancreatitis by endoscopic papillotomy. *N Engl J Med* 1993; 28: 328: 228-232.

21. Neoptolemos JP, Carr-Locke DL, London NJ, Bailey IA, James D, Fossard DP. Controlled trial of urgent endoscopic retrograde cholangiopancreatography and endoscopic sphincterotomy versus conservative treatment for acute pancreatitis due to gallstones. *Lancet* 1988 29; 2:979-983.
22. Buchler P, Reber HA. Is infected or sterile necrosis an indication--in whom should this be done, when, and why? *Gastroenterol Clin North Am* 1999; 28: 661-671.
23. Blamey SL, Imrie CW, O'Neill J, Gilmour WH, Carter DC. Prognostic factors in acute pancreatitis. *Gut* 1984; 25: 1340-1346.
24. Imrie CW, Ferguson JC, Murphy D, Blumgart LH. Arterial hypoxia in acute pancreatitis. *Br J Surg* 1977; 64:185- 188.
25. Donnelly SC, Strieter RM, Kunkel SL, Walz A, Robertson CR, Carter DC, Grant IS, Pollok AJ, Haslett C. Interleukin-8 and development of adult respiratory distress syndrome in at-risk patient groups. *Lancet* 1993 Mar 13; 341(8846): 643-647.
26. Stroud WH; Cullom JW; Anderson MC. Hemorrhagic complications of severe pancreatitis. Hemorrhagic complications of severe pancreatitis. *Surgery* 1981; 90: 657-665.
27. Tran DD, Cuesta MA, Schneider AJ, Wesdorp RIC. Prevalence and prediction of multiple organ system failure and mortality in acute pancreatitis. *J Crit Care* 1993;8:145-153.
28. Pederzoli, P., Bassi, C., Vesentini, S., Campedelli A. A randomized multicenter clinical trial of antibiotic prophylaxis of septic complications in acute necrotizing pancreatitis with imipenem. *Surg Gynecol Obstet* 1993,176:480,.